

ОБЛІК ТА АУДИТ І ОПОДАТКУВАННЯ

УДК 336.26:657.6

ЛОПАТОВСЬКИЙ В. Г.,
ВАКУЛОВА В. О.

Хмельницький національний університет

ОСОБЛИВОСТІ ПОДАЧІ ЗВІТНОСТІ З ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ТА ЄДИНОГО СОЦІАЛЬНОГО ВНЕСКУ

В статті проаналізовано специфіку подачі звітності з податку на доходи фізичних осіб та єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Розглянуто нормативно-законодавчі акти, що визначають порядок подання звітів, загальні правила, способи та терміни подання звітності. Обґрунтовано доцільність створення та подання єдиної форми звітності з податку на доходи фізичних осіб та єдиного внеску.

Ключові слова: звітність, податок на доходи фізичних осіб, єдиний соціальний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, контролюючі органи.

LOPATOVSKIY V.,
VAKULOVA V.

Khmelnitsky National University

FEATURES OF REPORTING THE TAX TO INCOME OF PHYSICAL PERSONS AND THE SINGLE SOCIAL CONTRIBUTION

In the article we analyzed the specifics of reporting on personal income tax and the single social contribution to compulsory state social insurance. We considered the normative-legal acts, which determine the order of submission of reports, general rules, methods and terms of submission of reports. We conducted the critical assessment of the common and distinctive features of existing individual forms of reporting on personal income tax and military collections and a single contribution to compulsory state social insurance. We carried out a comparative description of the features of compilation and submission of reports on personal income tax and the single contribution to compulsory state social insurance on the following features: reporting period, reporting form, reporting period, reporting authority, reporting opportunity in electronic variant, the availability of information on the amount of income for the reporting period, which serves as the object of the tax (contribution), the impersonality of information on individuals, the availability of statistical information about the number of employees. We outlined the main goals of the introduction of the new combined reporting on personal income tax, military collections and single payment: simplification of business and improvement of the efficiency of control bodies, simplification of submission of reporting on a single payment, reduction of paper document circulation and termination of functions performed by banking institutions by their unrelated ones. We substantiated the expediency of creating and submitting a uniform form of reporting on personal income tax and a single contribution.

Key words: reporting, personal income tax, single social contribution to compulsory state social insurance, supervisory bodies.

Актуальність теми. Податкова система є важливим елементом державного впливу на бізнес-середовище та інвестиційну привабливість окремих підприємств та країни в цілому. Сприятливий податковий клімат є рушійною силою для розвитку підприємницької діяльності, що зумовлює необхідність вдосконалення фіскального простору в Україні. На сайті Державної фіскальної служби України та його територіальних органів запроваджено громадське обговорення щодо питання об'єднання звітності з податку на доходи фізичних осіб та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування шляхом ипитування платників податків, що обґрунтовує актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питання порядку подання звітності з податку на доходи фізичних осіб та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування присвячено наукові роботи таких вчених як Безверхий К.В., Ковалюк О.М., Сидорович М.Я., Чижикова Т.В., Юрчишена Л.В. та ін. З огляду на незначну кількість праць, які висвітлюють особливості подачі звітів з податку на доходи фізичних осіб та єдиного соціального внеску, а також оприлюднення законопроекту Міністерства фінансів України, метою якого є запровадження єдиної звітності з податку на доходи фізичних осіб та єдиного соціального внеску вищезазначене питання потребує більш детального аналізу.

Метою статті є аналіз особливостей подання звітності з податку на доходи фізичних осіб та єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, а також обґрунтування доцільності об'єднання їх у одній формі звітності.

Вклад основного матеріалу. Юридичні та фізичні особи зобов'язані подавати до контролюючих органів звітність з податку на доходи фізичних осіб та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування в порядку, встановленому законодавством. Розглянемо більш детально особливості подання вищезазначених звітів.

Загальний оподатковуваний дохід – це будь-який дохід, який підлягає оподаткуванню, нарахований (виплачений, наданий) на користь платника податку протягом звітного податкового періоду. Відповідно до

ст. 162 Податкового кодексу України платниками податку на доходи фізичних осіб є фізична особа – резидент, яка отримує доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи; фізична особа – нерезидент, яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні та податковий агент [2].

Податковим агентом щодо податку на доходи фізичних осіб є юридична особа, самозайнята особа, представництво нерезидента – юридичної особи, інвестор за угодою про розподіл продукції, які незалежно від організаційно-правового статусу та способу оподаткування іншими податками та/або форми нарахування (виплати, надання) доходу зобов'язані нараховувати, утримувати та сплачувати податок до бюджету від імені та за рахунок фізичної особи з доходів, що виплачуються такій особі, вести податковий облік, подавати податкову звітність контролюючим органам та нести відповідальність за порушення його норм [2].

Порядок заповнення і подання до органу Державної фіскальної служби України звітності з податку на доходи фізичних осіб визначає Порядок заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку [4].

Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку (форма № 1ДФ) – це документ, який свідчить про суми доходу, нарахованого (виплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, суми утриманого та/або сплаченого податку. Податковий розрахунок подається окремо за кожен квартал (податковий період) протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного кварталу, окремий податковий розрахунок за календарний рік не подається. За умови, що останній день строку подання податкового розрахунку припадає на вихідний або святковий день, останнім днем строку вважається операційний (банківський) день, що настає за вихідним або святковим днем [4].

Форма № 1ДФ подається до Державної фіскальної служби за місцезнаходженням податкового агента – юридичної особи або її відокремлених підрозділів чи до контролюючого органу за податковою адресою фізичної особи – податкового агента. Податковий розрахунок може подаватися податковими агентами в один із таких способів: засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням умови щодо використання електронного цифрового підпису відповідальної особи податкового агента у порядку, визначеному законодавством; на паперовому носії разом з електронною формою на електронному носії інформації, або ж на паперовому носії, якщо кількість рядків у податковому розрахунку не перевищує десяти [4].

Окрім даних про суму нарахованого та перерахованого податку з доходів фізичних осіб податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку (форма № 1ДФ) містить інформацію про суму нарахованого та сплаченого військового збору із заробітної плати.

Також особливим є порядок подачі звітності з єдиного внеску на загальнообов'язкове соціальне страхування – консолідованого страхового внеску, збір якого здійснюється до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту у випадках, передбачених законодавством, прав застрахованих осіб на отримання страхових виплат (послуг) за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування [5].

Згідно зі ст. 4 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» платниками єдиного внеску є: підприємства, установи та організації, інші юридичні особи, утворені відповідно до законодавства України, незалежно від форми власності, виду діяльності та господарювання; фізичні особи – підприємці; фізичні особи, які забезпечують себе роботою самостійно, та фізичні особи, які використовують працю інших осіб на умовах трудового договору (контракту) та інші роботодавці, а також особи, які провадять незалежну професійну діяльність [5]. Відповідно страхувальниками є платники єдиного внеску, на яких покладено обов'язки нараховувати, обчислювати та сплачувати єдиний внесок [3].

Загальні правила формування та подання звіту з єдиного соціального внеску передбачені розділом II Порядку формування та подання страхувальниками звіту щодо сум нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, які є обов'язковими для виконання платниками. Відповідно до пункту 1 розділу II вищезазначеного норм активно-правового акту Звіт до органів доходів і зборів подається страхувальником або відповідальною особою страхувальника за місцем взяття на облік у органах доходів і зборів в один із таких способів: засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації електронного цифрового підпису відповідальних осіб у порядку, визначеному законодавством (у разі подання електронного звіту він надсилається не пізніше закінчення останньої години дня, в якому спливає граничний строк подання Звіту); на паперових носіях; на паперових носіях разом з електронною формою на електронних носіях інформації, а також надсилання поштою з повідомленням про вручення та з описом вкладення [3].

Юридичні особи та фізичні особи-підприємці, які використовують працю фізичних осіб на умовах трудового договору (контракту) або на інших умовах, передбачених законодавством, чи за цивільно-правовими договорами (крім цивільно-правового договору, укладеного з фізичною особою-підприємцем, якщо виконувані роботи (надавані послуги) відповідають видам діяльності, зазначеним у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань), у частині подання Звіту за таких осіб, зобов'язані формувати та подавати до органів доходів і зборів Звіт протягом 20 календарних днів, що настають за останнім днем звітного періоду. Тобто звітним періодом для

вищезазначених осіб є календарний місяць. Звіт про суми нарахованої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення, допомоги, компенсації) застрахованих осіб та суми нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування до органів доходів і зборів подається за формою № Д4 [3].

В свою чергу фізичні особи-підприємці, у тому числі ті, які обрали спрощену систему оподаткування, формують та подають до органів доходів і зборів Звіт самі за себе один раз на рік до 10 лютого року, що настає за звітним періодом, яким для вищезазначених осіб є календарний рік. Звіт про суми нарахованого доходу застрахованих осіб та суми нарахованого єдиного внеску подається за формою № Д5.

Що стосується осіб, які провадять незалежну професійну діяльність, останні формують та подають самі за себе до органів доходів і зборів Звіт один раз на рік до 01 травня року, що настає за звітним періодом, яким для них є календарний рік. Звіт про суми нарахованого доходу застрахованих осіб та суми нарахованого єдиного внеску подається також за формою № Д5 [3].

Основні особливості складання та подання звітності з податку на доходи фізичних осіб та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування представимо у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Особливості складання та подання звітності з податку на доходи фізичних осіб та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування

Вид платежу	Податок з доходів фізичних осіб для усіх платників	Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування	
		Для юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, які використовують працю фізичних осіб на умовах трудового договору	Для самозайнятих осіб
Ознаки			
Звітний період	Календарний квартал	Календарний місяць	Календарний рік
Форма звітності	Форма 1 ДФ	Форма № Д4	Форма № Д5
Строк подання звітності	Протягом 40 календарних днів, що настають за останнім днем звітного періоду	Протягом 20 календарних днів, що настають за останнім днем звітного періоду	До 10 лютого року, що настає за звітним періодом
Орган, до якого подається звіт	Орган Державної фіскальної служби за місцезнаходженням платника	Орган Державної фіскальної служби за місцезнаходженням платника	Орган Державної фіскальної служби за місцезнаходженням платника
Можливість подачі звіту в електронному варіанті	Так	Так	Так
Можливість подачі звіту в паперовому варіанті	Так	Так	Так
Наявність інформації про суму доходу за звітний період, яка виступає об'єктом нарахування податку (внеску)	Так	Так	Так
Знеособленість інформації щодо фізичних осіб	Так	Ні	Ні
Наявність статистичної інформації про чисельність працівників	Так	Так	Так

Отже, підсумовуючи вищевикладене, доцільно відзначити, що основною відмінністю подання звітності з податку на доходи фізичних осіб та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування є звітний період: для подання податкового розрахунку з податку на доходи фізичних осіб звітним періодом є квартал, а для подачі звітності з єдиного соціального внеску – місяць або рік (в залежності від виду платника). Саме тому, на нашу думку, доцільним є об'єднання звітності з податку на доходи фізичних осіб та єдиного соціального внеску, що дозволить скоротити документообіг для юридичних та фізичних осіб та скоротить для них витрати часу на виконання процедур сплати податків.

На сьогодні оприлюднено проект закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо подання єдиної звітності з єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування і податку на доходи фізичних осіб». Цим законопроектом запропоновано запровадження нової об'єднаної звітності з податку на доходи фізичних осіб, військового збору та єдиного внеску, яка є більш уніфікованою з єдиним встановленим терміном подання. Основними цілями прийняття законопроекту є:

1) спрощення ведення бізнесу та покращення ефективності роботи контролюючих органів за рахунок створення єдиного уніфікованого документа шляхом об'єднання окремих видів звітності;

2) спрощення подання звітності з єдиного внеску, а саме: для фізичних осіб-підприємців та фізичних осіб, які провадять незалежну професійну діяльність, зокрема, передбачено, що відомості про

нарахування, обчислення і сплату єдиного внеску з доходів від підприємницької діяльності або провадження незалежної професійної діяльності подаються у складі річної декларації про майновий стан і доходи (податкової декларації); для фізичних осіб-платників єдиного податку передбачено подання звітності з єдиного внеску у складі податкової декларації платника єдиного податку;

3) зменшення паперового документообігу та припинення виконання банківськими установами невластивих їм функцій [1].

Висновки. Проаналізувавши особливості подання звітності з податку на доходи фізичних осіб та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, доцільно відзначити, що об'єднання звітності стане логічним кроком у рамках реформи адміністрування внесків, нарахування яких повезене із заробітною платою найманих працівників (доходами само зайнятих осіб). На обговорення з громадськістю було винесено два варіанти розробленої звітності: приєднання відомостей про сплату єдиного соціального внеску до загальної податкового розрахунку за формою 1ДФ або ж, навпаки, внесення записів про нарахування податку на доходи фізичних осіб до звітності зі сплати єдиного внеску. На нашу думку, більш доцільним є перший варіант, що дозволить полегшити процес підготовки та подання податкової звітності та об'єднати у одній формі звітності інформацію про чисельність працівників, їх заробітну плату, інші види доходів та дані про суми нарахованих та перерахованих податку з доходів фізичних осіб, військового збору та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. У результаті об'єднання і подання єдиної звітності з податку на доходи фізичних осіб та єдиного соціального внеску та їх сплати загальною сумою необхідно внести відповідні зміни до Податкового кодексу України та інших нормативно-правових актів.

Література

1. Вісник «Офіційно про податки»: офіційне видання Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100005298-zvitnist-z-yesv-i-pdfoplanuyut-obyednati>
2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Про затвердження Порядку формування та подання страхувальниками звіту щодо сум нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: наказ Міністерства фінансів України від 14.04.2015 № 435 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0460-15>
4. Про затвердження форми Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку (форма № 1ДФ) та Порядку заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку: наказ Міністерства фінансів України від 13.01.2015 № 4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0111-15>
5. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: закон України від 23.09.1999 № 1105-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2464-17/page>

References

1. Visnyk «Ofitsiino pro podatky»: ofitsiine vydannia Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100005298-zvitnist-z-yesv-i-pdfoplanuyut-obyednati>
2. Podatkovi kodeks Ukrainy vid 2 hrudnia 2010 roku № 2755-VI [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Pro zatverdzhennia Poriadku formuvannia ta podannia strakhuvalnykamy zvituu shchodo sum narakhovanoho yedynoho vnesku na zahalnooboviazkove derzhavne sotsialne strakhuvannia: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 14.04.2015 № 435 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0460-15>
4. Pro zatverdzhennia formy Podatkovoho rozrakhunku sum dokhodu, narakhovanoho (splachenoho) na koryst fizychnykh osib, i sum utrymanoho z nykh podatku (forma № 1DF) ta Poriadku zapovnennia ta podannia podatkovymy ahentamy Podatkovoho rozrakhunku sum dokhodu, narakhovanoho (splachenoho) na koryst fizychnykh osib, i sum utrymanoho z nykh podatku: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 13.01.2015 № 4 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0111-15>
5. Pro zbir ta oblik yedynoho vnesku na zahalnooboviazkove derzhavne sotsialne strakhuvannia: Zakon Ukrainy vid 23.09.1999 № 1105-XIV [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2464-17/page>

Рецензія/Peer review : 29.12.2017

Надрукована/Printed : 14.02.2018

Рецензент: прорецензовано редакційною колегією